
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg

National Assembly for Wales
Children, Young People and Education Committee

Mark Drakeford AC
Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid

Kirsty Williams AC
Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg

Vaughan Gething AC
Ysgrifennydd y Cabinet dros Iechyd a Gwasanaethau

15 Mai 2018

Annwyl Ysgrifenyddion y Cabinet,

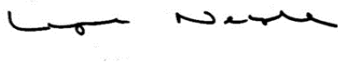
Gwybodaeth am gyllideb ddrafft Llywodraeth Cymru

Ar 2 Mai 2018, trafododd y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg ei flaenraglen waith strategol. Yn ystod y sesiwn honno, trafodwyd dull y Pwyllgor o graffu ar gyllidebau drafft Llywodraeth Cymru yn y dyfodol, gan fyfyrio ar y profiadau a gafwyd hyd yma.

Gyda'r nod o helpu'r Pwyllgor i wneud gwaith craffu ariannol effeithiol ac adeiladol, roeddem am roi rhybudd cynnar ynghylch rhai o'r gwelliannau y dylid eu gwneud, yn ein barn ni, er mwyn ein galluogi i gyflawni ein rôl greiddiol yn effeithiol, sef dwyn y Llywodraeth i gyfrif mewn perthynas â'i chynlluniau cyllidebol, ac yn dilyn hynny, ei gwariant. Yn yr atodiad i'r llythyr hwn, ceir crynodeb o'r meysydd yr argymhellwyd y dylent fod yn destun gwelliannau.

Caiff y llythyr hwn ei rannu â'r Pwyllgor Cyllid, i'w helpu gyda'i waith craffu cyffredinol ar y broses a'r weithdrefn sydd ynghlwm wrth y gyllideb.

Yn gywir

Lynne Neagle AC
Cadeirydd

01. Tryloywder y wybodaeth a geir am y gyllideb

Amlygodd adroddiad y Pwyllgor ar gyllideb ddrafft Llywodraeth Cymru ar gyfer 2018-19 gyfres o bryderon mewn perthynas â'r modd y cyflwynir gwybodaeth yng nghyllideb ddrafft Llywodraeth Cymru.

Er enghraifft, roedd yr Aelodau'n pryderu ynghylch y materion a ganlyn:

- gallai'r broses o ail-gyfrifo data'r gyllideb sylfaenol godi amheuan ynghylch hygrededd y modd y mae Llywodraeth Cymru yn cyflwyno ei chyllideb;
- dylai Llywodraeth Cymru fod yn fwy pendant o ran ei phrif gyhoeddiadau ynghylch y newidiadau gwirioneddol sy'n cael eu gwneud o ran cyllid a ddarperir (roedd hyn yn arbennig o berthnasol i gyllideb ddrafft 2018-19 a'r cyllid sy'n cael ei ddarparu i ysgolion);
- dylid cyflwyno'r adnoddau a ddyrennir i blant a phobl ifanc mewn modd cliriach yn nogfennaeth y gyllideb ddrafft, a hynny er mwyn hwyluso gwaith craffu ynghylch fforddiadwyedd, gwerth am arian, a'r graddau y mae'r adnoddau hyn yn cael eu blaenoriaethu.

Yn ystod yr wythnosau diwethaf, cynhaliwyd trafodaethau yn y Cyfarfod Llawn ynghylch y trefniadau ar gyfer y grant gwisg ysgol. Yn ystod y trafodaethau hyn, nododd Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg fod gwybodaeth yn ymwneud â'r grant gwisg ysgol wedi'i chynnwys yn y ddogfennaeth a gyhoeddwyd mewn perthynas â'r gyllideb ddrafft:

"os ewch yn ôl at y papurau ymgynghori ar y gyllideb a gyhoeddwyd gan y Llywodraeth ym mis Hydref ac yna ar adeg y gyllideb derfynol, fe welwch y penderfyniad hwn yn eich papurau pwyllgor ac yn y papurau cyllideb hynny, ar y tablau grantiau, ac rwy'n synnu (...) na chafodd hyn ei godi"

Hoffai'r Pwyllgor fanteisio ar y cyfle hwn i nodi'r pwyntiau a ganlyn:

- yr unig gyfeiriad at y grant gwisg ysgol yn y wybodaeth ynghylch y gyllideb ddrafft oedd brawddeg o fewn yr esboniad a gafwyd am newidiadau eraill a wnaed mewn perthynas â'r un cam gweithredu, sef bod cyllid o "£0.700m wedi'i ddileu hefyd ar gyfer y Grant Gwisgoedd Ysgol." Ni ddarparwyd unrhyw wybodaeth bellach yn egluro bod y swm hwn yn cynrychioli 100 y cant o'r grant.

- nid oedd y cam o ddileu'r grant yn amlwg yn nhablau'r gyllideb, gan ei fod yn un rhan o'r llinell wariant yn y gyllideb ar gyfer llywodraethu ysgolion, ac nid oedd unrhyw ddadansoddiad yn y tabl o'r gostyngiad cyffredinol o £1.088 miliwn a gafwyd yn y llinell wariant honno;
- wrth ateb cwestiwn a ofynnwyd gan Mark Reckless AC fel rhan o'r gwaith craffu a wnaed gan y Pwyllgor ar y gyllideb ddrafft, ynghylch y rhesymau pam fod y llinell wariant ar gyfer llywodraethu ysgolion wedi gostwng o £1.124 miliwn i £36,000, ni wnaed unrhyw gyfeiriad at ddileu'r grant gwisg ysgol (16 Tachwedd 2017).

O gofio'r doreth o fanylion sy'n cael eu cyhoeddi fel rhan o'r gyllideb ddrafft, a'r cyfnod byr iawn o amser sydd gan bwyllgorau i graffu arnynt, mae'r Pwyllgor yn siomedig ynghylch y rhagdybiaeth y byddai hyn wedi dod i'r amlwg yn hawdd yn ystod y broses graffu. Credwn ei bod yn ddyletswydd ar Ysgrifenyddion y Cabinet i dynnu sylw at unrhyw doriadau o'r fath sy'n cael eu gwneud, gan gynnwys unrhyw benderfyniadau i ddileu grantiau.

Yng ngoleuni'r uchod, mae'r Pwyllgor yn gofyn bod **naratif esboniadol tryloyw (yn ogystal â darlun rhifol)** yn cael ei ddarparu ar gyfer cyllideb ddrafft 2019-20 a'r blynyddoedd ariannol dilynol, a bod y ddogfen honno'n cynnwys y manylion a ganlyn:

- penderfyniadau i ostwng/dileu neu gynyddu/ychwanegu meysydd penodol yn y gyllideb ddrafft o'i chymharu â blynyddoedd ariannol blaenorol (er enghraifft, grantiau'n cael eu gostwng, eu dileu, eu cyflwyno neu eu cynyddu);
- y gyfran o'r swm cyffredinol a ddyrannwyd yn flaenorol y mae'r newid hwn yn ei chynrychioli (er enghraifft, o ran y grant gwisg ysgol, egluro bod y cam hwn yn golygu bod y grant cyfan yn cael ei ddileu);
- lle mae'r newid hwn yn cael ei wneud yn y gyllideb ddrafft; p'un a fydd cyllid yn cael ei ddychwelyd i'r cronfeydd canolog neu'n cael ei dynnu o'r cronfeydd hynny; a ph'un a fydd cyllid yn cael ei ddyrannu i/o linellau eraill yn y gyllideb.

02. Aseiad o'r Effaith ar Hawliau Plant

Yn adroddiad y Pwyllgor ar gyllideb ddrafft Llywodraeth Cymru ar gyfer 2018-19, mynegod yr Aelodau bryderon ynghylch y ffaith na wnaed aseiad o'r effaith ar hawliau plant mewn perthynas â'i chynnwys. Roedd yr adroddiad:

- yn cydnabod gwaith Llywodraeth Cymru o ran cynnal asesiadau integredig o effaith ynghylch y gyllideb, ond yn cwestiynu a oedd hyn yn ddigonol o ran bodloni'r dyletswyddau a roddwyd ar Weinidogion Cymru o ran cynnal hawliau plant a phobl ifanc.
- yn cwestiynu a oedd alinio asesiadau integredig o effaith gyda nodau Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol ar ei ben ei hun yn ddigon i sicrhau bod sylw dyledus yn cael ei roi i hawliau plant, yn enwedig gan nad yw'r Ddeddf yn cynnwys dyletswydd gyfreithiol benodol o sylw dyledus i Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn.

O ganlyniad, roedd y Pwyllgor yn argymhell y dylai Llywodraeth Cymru gymryd y camau a ganlyn:

- cynnal asesiad o'r effaith ar hawliau plant mewn perthynas â'i chyllideb ddrafft, a hynny fel mater o drefn;
- nodi'n gliriach yn nogfennaeth y gyllideb ddrafft sut y mae adnoddau ar gyfer plant a phobl ifanc yn cael eu dyrannu.

Hoffai'r Pwyllgor fanteisio ar y cyfle hwn i ailddatgan ei bryder ynghylch y ffaith y byddai'n anodd, ar y gorau, nodi'r adnoddau sydd ar gael i gefnogi hawliau plant a phobl ifanc os nad oes asesiad o'r effaith ar hawliau plant. Ar y gwaethaf, gallai absenoldeb asesiad o'r effaith ar hawliau plant olygu bod Llywodraeth Cymru yn talu sylw annigonol i hawliau plant a phobl ifanc wrth wneud penderfyniadau ariannol pwysig. Mae dileu'r grant gwisg ysgol yn enghraifft o hyn. Ni chrybwyllwyd y mater hwn yn yr asesiad effaith integredig strategol ar gyfer cyllideb ddrafft 2018-19, ac nid oedd unrhyw dystiolaeth bod y mater wedi'i drafod o gwbl fel rhan o'r broses o asesu effaith. Felly, mae'r Pwyllgor o'r farn y byddai cynhyrchu asesiad o'r effaith ar hawliau plant yn sicrhau bod materion o'r fath yn cael eu hystyried yn fanwl ac yn helpu'r broses o fynd i'r afael â'r anawsterau a wynebir wrth geisio deall canlyniadau penderfyniadau ariannol.

Felly, mae'r Pwyllgor yn gofyn bod asesiad annibynnol a manwl o'r effaith ar hawliau plant **yn cael ei gynnal i lywio cyllideb ddrafft Llywodraeth Cymru ar gyfer 2019-20** (ac yn y blynyddoedd ariannol dilynol). Credwn y dylid cyhoeddi ei gynnwys fel dogfen annibynnol, yn hytrach na bod y cynnwys hwn yn cael ei grynhoi mewn asesiad integredig. Credwn hefyd y dylid rhannu'r ddogfen hon gyda'r Pwyllgor at ddibenion llywio ei waith craffu.

